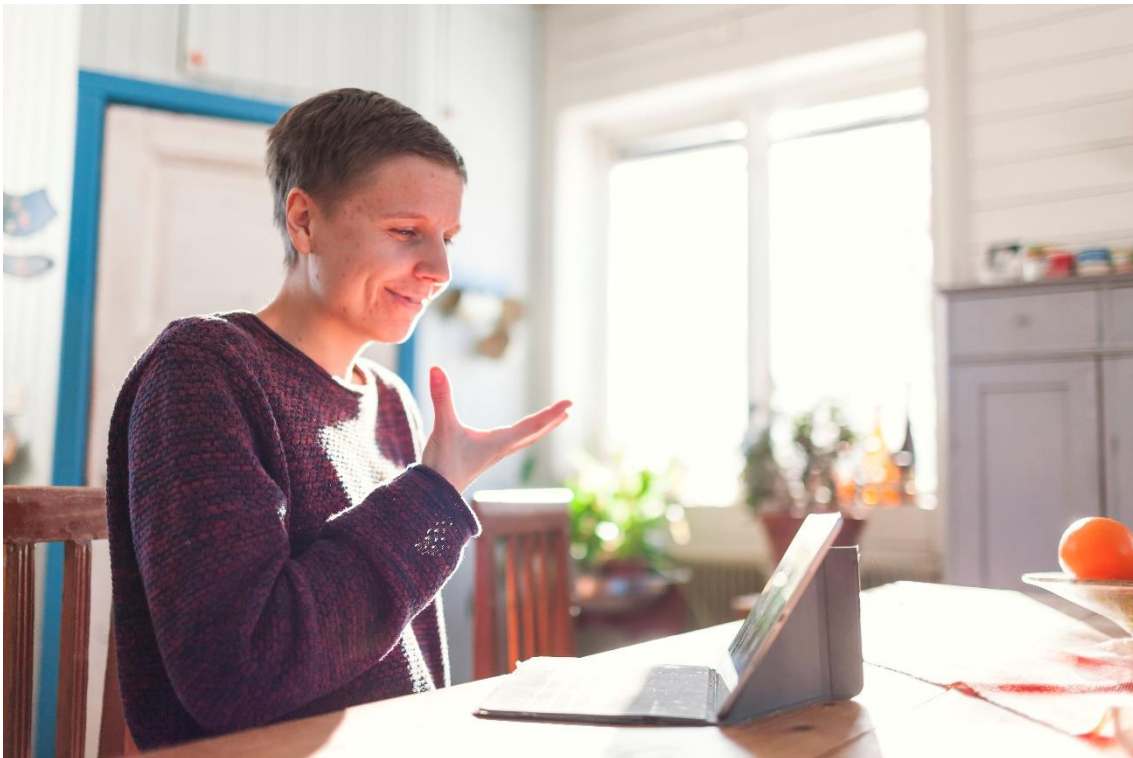

Aan de slag met kanslijn 4: Ambulantisering – een zo zelfstandig mogelijke, veilige plek in de samenleving voor cliënten die dat aankunnen

Inhoud

- Een voorbeeld in de schijnwerpers ter inspiratie
- Meer voorbeelden om werkzame elementen uit te halen
- Samen de beweging groter maken: sluit aan bij een netwerk van zorgaanbieders die met deze kanslijn bezig zijn
- Aanvullende financieringsmogelijkheden
- De kanslijn en beleid
- Eerste stappen zetten
- Bijlage context:
 - Vijf kanslijnen als mogelijke routes naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg
 - Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking

Wat staat er in het landelijk akkoord over deze kanslijn?

Eén van de grondbeginselen van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking is, vanuit de eigen regie-gedachte, dat mensen zelf kunnen kiezen waar en met wie ze wonen. Iedere Wlz-cliënt krijgt een goede en veilige eigen plek in de samenleving. Een eigen, al dan niet geclusterde woning in een omgeving waar je in staat wordt gesteld om mee te kunnen doen in de samenleving. 'Leven als een gelijkwaardige buur'. Hoe dit eruit ziet, is voor iedereen anders. Ambulantisering gaat over extramuraal woonaanbod. Het gaat niet alleen over wonen of de plek waar zorg en ondersteuning wordt geboden, maar vraagt ook een andere kijk op bijvoorbeeld werk, financiën en sociale contacten. Door deze aspecten goed te organiseren wordt de druk op de zorg minder. Dit betekent flexibiliteit en diversiteit van mogelijkheden. Daarmee wordt ingezet op scheiden van wonen en zorg, uitgaande van de vraag en mogelijkheden van de cliënt. Zorgkantoren delen goede voorbeelden en spelen bij de zorginkoop in op signalen met betrekking tot Volledig Pakket Thuis (VPT) en Modulair Pakket Thuis [MPT], zowel vanuit cliënt, zorgaanbieder als cliëntondersteuner. In de inkoopafspraken wordt rekening gehouden met de kosten voor overgangperiodes. Daarnaast stimuleren zorgkantoren cliënten om gebruik te maken van logeermogelijkheden en deeltijd wonen, zodat cliënten langer thuis kunnen blijven

De ambitie voor 2025 is dat alle cliënten voor wie dit passend is, zo zelfstandig mogelijk wonen en daar (ambulante) zorg ontvangen. Hierbij ligt de focus met name op de cliënten in de laagste ZZP's (zorgzwaartepakket) in zowel de VG [sector verstandelijk gehandicapt] als de LG [sector lichamelijk gehandicapt] en de ZG (sector zintuiglijk gehandicapt).

Wat zeggen cliënten over deze kanslijn?

In samenspraak met cliënt, verwanten en professionals wordt gezocht naar een woonplek met het gewenste niveau van ondersteuning; collectief waar gewenst en nodig, intensief wanneer nodig, en zo veel mogelijk geïntegreerd in de samenleving waar de voorwaarden voor levering van zorg daarvoor aanwezig zijn in de context.

Een voorbeeld in de schijnwerpers ter inspiratie

Per kanslijn hebben we een voorbeeld uitgewerkt ter inspiratie. Dit voorbeeld wordt in de praktijk van de gehandicaptenzorg toegepast. Het voorbeeld laat zien hoe het in de praktijk werkt voor cliënten en verwanten, wat de effecten zijn van het voorbeeld, wat werkzame elementen zijn en welke uitdagingen de invoering van het voorbeeld met zich meebracht in de praktijk. Het voorbeeld laat zien hoe via de kanslijn de beweging gemaakt kan worden naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg. Zo hoeft niet iedereen het wiel helemaal opnieuw te vinden, maar benutten we – zeker in tijden van drukte en grote uitdagingen met betrekking tot arbeidsmarktproblematiek – onze collectieve innovatiekracht.

De uitgewerkte voorbeelden beschrijven de werkzame elementen en de uitdagingen. Want geen enkele beweging verloopt vanzelf. De inspirerende voorbeelden van vandaag zijn met vallen en opstaan bereikt. Vaak begonnen door te doen, met een kleine stap, daarvan leren en opnieuw proberen. De voorbeelden zijn niet bedoeld om te kopiëren maar om te inspireren. Wat haal je eruit voor de ambities van jouw organisatie? Wat zou je voor jouw doelgroep groter willen maken? Hoe maak je het passend voor de eigen context? Zo maken we met elkaar van kleine stapjes grote stappen naar een gehandicaptensector die ook in de toekomst goede zorg en ondersteuning biedt aan iedereen die dat nodig heeft en een fijne werkplek is voor medewerkers.

Een voorbeeld ter inspiratie: FACT

FACT staat voor Flexible Assertive Community Treatment. Een FACT team bestaat uit verschillende hulpverleners die (afwisselend) samenwerken om een persoon met een zorg- of ondersteuningsvraag weer in zijn of haar eigen kracht te zetten.

Een belangrijk uitgangspunt van FACT is dat de behandeling en begeleiding wordt aangeboden in de eigen woonomgeving. Daarbij wordt ook het netwerk van de persoon in kwestie actief betrokken. Op die manier wordt de behandeling geïntegreerd in de eigen vertrouwde omgeving. Bovendien wordt de hulp aangeboden vanuit een multidisciplinair team. Doordat het team bestaat uit medewerkers met verschillende deskundigheid is het mogelijk om snel en gericht te behandelen. Deze aanpak maakt het mogelijk om de hulp flexibel in te zetten afhankelijk van de behoefte van de cliënt. Wanneer het goed gaat doet het FACT-team een stapje terug, en wanneer het nodig is wordt de hulp gemakkelijk weer opgeschaald. Een dergelijke aanpak bevordert de zelfredzaamheid van de cliënt. Door de inzet van een FACT team kan bij een deel van de cliënten opname in een instelling voorkomen worden.

Meer informatie?

- <https://www.vgz-zorgkantoren.nl/zorgaanbieders/zinnige-zorg/zinnige-zorg-in-de-praktijk/amarant---fact-voor-mensen-met-een-licht-verstandelijke-beperking>
- [https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/docs/KNP/kennis/pdf/handleiding_\(F\)ACT_hoofdstuk1.pdf](https://www.kennispleingehandicaptensector.nl/docs/KNP/kennis/pdf/handleiding_(F)ACT_hoofdstuk1.pdf)
- [Uitwerking voorbeeld FACT-lvb Amarant| Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland \(vgn.nl\)](#)

Meer voorbeelden om werkzame elementen uit te halen

Er zijn veel voorbeelden die bij deze kanslijn passen. We geven hieronder de voorbeelden weer die bij ons bekend zijn. Deze lijst is niet uitputtend. Als je een voorbeeld mist, laat het ons weten, dan voegen we dit toe.

Voorbeeld	Zorgaanbieder die voorbeeld toepast
ECHT meedoen in de wijk, vanuit je kracht - Ons Tweede Thuis	Ons tweede thuis
Baersdonck - Dichterbij de dorpsgemeenschap (vgz-zorgkantoren.nl)	Baersdonck
Het Houvast - Een eigen plek ook met hoge zorgzwaarte (vgz-zorgkantoren.nl)	Het Houvast
Prisma - MPT voor geclusterd wonen met een intensieve zorgvraag (vgz-zorgkantoren.nl) / Zinnige zorg: Prisma zorgt voor meer zelfstandigheid - YouTube	Prisma

Voorbeeld	Zorgaanbieder die voorbeeld toepast
Handboek Volledig Pakket Thuis (VPT) (cz-zorgkantoor.nl)	CZ
Wonen in de wijk	Pluryn
Amarant - FACT voor mensen met een licht verstandelijke beperking (vgz-zorgkantoren.nl) https://youtu.be/nXcnbFPipUY	Amarant

Samen de beweging groter maken: Sluit aan bij een netwerk van zorgaanbieders die zich richten op deze kanslijn

De transitie naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg is een complexe verandering. We moeten met elkaar gaan ontdekken hoe het ander kan. Dat is niet uit een boekje te leren maar ontwikkelt zich stap voor stap. Door te doen, aan te passen wat niet werkt en te borgen wat werkt. Het is een beweging: vanuit kleine stappen, leren, aanpassen en grotere stappen zetten. Zo leren we met elkaar wat werkt. Niet door kennis te delen maar vooral door verbinding en samenwerking. Door verbinding en samenwerking.

We adviseren iedereen die met deze kanslijn bezig is om contact te leggen met collega's van andere zorgaanbieders om met elkaar uit te wisselen wat werkt, wanneer het werkt, wat werkzame elementen zijn en te ontdekken hoe het in jouw organisatie kan werken. Dat kan een bestaand regionaal netwerk zijn. Of je kunt aan het zorgkantoor vragen wie in jouw regio met deze kanslijn bezig zijn en samen een netwerk opzetten.

Aanvullende financieringsmogelijkheden

[De transitie middelen](#) kunnen ingezet worden voor deze kanslijn wanneer deze in samenwerking in de regio worden opgepakt. Kijk voor de voorwaarden en procedure op de website van je zorgkantoor.

De kanslijn en beleid

Vanuit de Toekomstagenda zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking wordt gewerkt aan mogelijkheden om een zo zelfstandig mogelijk en veilige plek creëren voor mensen met een beperking.

Hierbij is er oog voor dat mensen met een zorgvraag de juiste zorg- en ondersteuning ontvangen. Het voornemen is dat zorgkantoren, gemeenten en aanbieders een gezamenlijk probleemanalyse maken van de redenen waarom en van welke burgers 'tussen wal en schip vallen', met daarbij mogelijke oplossingsrichtingen. Ervaringsdeskundigen of vertegenwoordigers van de doelgroep worden hierbij betrokken.

Ben je bezig met deze kanslijn en loop je tegen regels of andere belemmeringen aan die in de weg zitten om stappen te zetten op een kanslijn? Laat het ons weten! (mail naar transitiegz@significant.nl)

Aan de slag met deze kanslijn

Cliënten voor wie dit passend is, zo zelfstandig mogelijk wonen en daar (ambulante) zorg ontvangen is een verandering voor cliënten, verwanten en zorgprofessionals. Dat gaat niet vanzelf. Het is een verandering die voor iedere organisatie anders verloopt. Dat is afhankelijk van de huidige situatie, de doelgroep, positieve en negatieve ervaringen met ambulantisering, werkdruk en nog veel meer. Hieronder geven we tips die kunnen helpen om in jouw organisatie stappen te zetten richting een structurele verandering:

- Werk vanaf de start samen met cliënten, naasten, bewoners-, cliënten- en verwantenraden en zorgprofessionals
- Zorg voor een gemeenschappelijk gevoel van urgentie (zie ook [Handvat voor het veranderverhaal toekomstbestendige gehandicaptenzorg | Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland \(vgn.nl\)](#))
- Haal inspiratie uit voorbeelden van binnen of buiten je organisatie. Welke werkzame elementen haal je hieruit voor jouw organisatie? (zie hierboven)
- Zoek een "coalition of the willing". Begin daar waar enthousiasme en energie zit.
- Maak heldere en concrete afspraken over inbreng en verwachtingen.
- Betrek mensen die te maken krijgen met de verandering vanaf het begin.
- Maak een gezamenlijk helder plan.
- Start klein, denk groot. Maak het bij de start zo klein als mogelijk.
- Accepteer tijdelijkheid (zolang er maar permanente lessen uit komen).
- Overtuig je van een gedeelde visie (zie ook Handvat voor het bepalen van de startpositie en de eerste stappen: [Handvatten kanslijnen landelijk akkoord toekomstbestendige gehandicaptenzorg | Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland \(vgn.nl\)](#)).
- Zorg voor bestuurlijk draagvlak.
- Zorg voor speelruimte om te kunnen experimenteren.
- Heb oog voor ieders belangen, ook de onuitgesproken.
- Hou het gezamenlijke doel scherp in het vizier.
- Ga op zoek naar de vernieuwing, daar zit de energie.
- Inspireer.
- Vier successen.
- Schaal op wat werkt.

Bijlage

Context: Vijf kanslijnen als mogelijke routes naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg

De gehandicaptensector staat voor een grote uitdaging om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Alleen al door de grote knelpunten op de arbeidsmarkt wordt het steeds moeilijker om passende ondersteuning te bieden aan mensen met een beperking en het hebben van een betekenisvol leven te waarborgen. Om ervoor te zorgen dat in de toekomst iedereen de zorg en ondersteuning kan ontvangen die nodig is moeten er dingen veranderen. Aanleiding voor VGN en ZN om met elkaar in gesprek te gaan om voor de cliënten, naasten én voor de medewerkers in de gehandicaptenzorg oplossingen te vinden. Dat lukt alleen als zorgaanbieders en zorgkantoren samenwerken. Er zijn vijf kanslijnen. Dit zijn kansen die zorgaanbieders en zorgkantoren zien om de gehandicaptenzorg toekomstbestendig te maken:

1. Elke cliënt krijgt een betekenisvolle daginvulling passend bij de wensen, talenten en vermogens
2. Bewezen arbeidsbesparende technologieën worden door alle zorgorganisaties geïmplementeerd in de eigen zorgpraktijk
3. Alle cliënten ontvangen een passend zorgniveau bij hun zorgvraag
4. Elke cliënt die dat aankan, krijgt een zo zelfstandig mogelijke, eigen veilige plek in de samenleving
5. Bij elke cliënt wordt een (eigen) netwerk gestimuleerd en gefaciliteerd om een rol te spelen in de zorg en ondersteuning

Per kanslijn staat in het landelijk akkoord op hoofdlijnen uitgewerkt wat de kanslijn inhoudt en wat de ambitie op een kanslijn is. Deze teksten geven de richting aan waarlangs iedere organisatie zelf invulling kan geven aan de kanslijn. Niet elke kanslijn is even urgent voor iedere organisatie of regio. Het is de bedoeling dat iedere organisatie, geïnspireerd door de kanslijnen, eigen keuzes maakt om de gehandicaptenzorg toekomstbestendig te maken, passend bij de organisatie en de regio. De meeste organisaties hebben intussen in overleg met het zorgkantoor de kanslijnen gekozen waarmee ze aan de slag willen. Deze factsheet is voor zorgaanbieders die via kanslijn 1 in de eigen organisatie extra stappen gaan zetten naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg.

Meer informatie over de kanslijnen vind je in het [landelijk akkoord](#). Mocht je nog geen keuze voor een kanslijn hebben gemaakt dan vind je [hier](#) een handvat ter ondersteuning hierbij.

Context: Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking

Nederland wil een inclusieve samenleving zijn, waar iedereen naar wens en vermogen mee kan doen. Passende zorg en ondersteuning is daarbij van groot belang.

Via het programma Volwaardig Leven zijn belangrijke stappen gezet om de gehandicaptenzorg toekomstbestendig te maken. De samenwerking van verschillende veldpartijen in Volwaardig Leven laat zien dat vernieuwing mogelijk is door anders te kijken naar mensen met een beperking en veel meer gebruik te maken van ervaringsdeskundigheid. En door anders te werken, met meer aandacht voor persoonsgerichte zorg.

Tegelijkertijd zijn we er nog niet. De beweging die in gang is gezet, heeft een vervolg nodig om bestendig te zijn. De resultaten van Volwaardig Leven hebben borging en opschaling nodig, waarbij moet worden gezorgd voor samenhang. Het werken aan een toekomstbestendige gehandicaptenzorg gaat om een grotere en complexere opgave, waarvoor meer tijd nodig is om te komen tot structurele oplossingen die over domeinen heen kijken.

Daarom is de '[Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking](#)' gemaakt. Centraal hierin staat de zorg en ondersteuning voor mensen met een complexe zorgvraag en voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Essentiële onderdelen zijn het verbeteren van de cliëntondersteuning, het vanzelfsprekend gebruik van zorgtechnologie, en goed toegeruste zorgverleners. Ook wordt er voor het gemeentelijke domein gewerkt aan aanvullende ambities en maatregelen t.b.v. mensen met een levenslange beperking.